

Lund-rapporten

Sejersteds tolkning av kritisk jus

Av Øivind Østberg,
redaktør av *Kritisk Juss*

I intervju i Aftenposten 24.7. fremlegger Francis Sejersted sine tanker omkring forholdet mellom makt og rett i norsk rettstenkning. Utgangspunktet er Lund-kommisjonens rapport.

Rettsikkerhetsjusen er gjenreist, er hovedbudskapet. Han kritiserer den rettsrealistiske skole for å ha legitimert politikkenes styring av jusen. «Jeg har selv hørt fremtredende jurister innenfor Arbeiderpartiet gi uttrykk for at rettslige garantier er en fiksjon.» Og videre: «Etterhvert kom dette sterkest til uttrykk i såkalt «kritisk jus», som definerer jus som en politisk kamp om herredømmet over de rettslig relevante argumenter.»

Det fremstår altså som om kritisk jus har et medansvar for en situasjon hvor jusen er blitt tøyet i den sosialdemokratiske maktutøvelses tjeneste, med slike utslag som det Lund-rapporten avdekker. Protest! Det siterte utsagn er fra en spissformulering i boken «Kritisk Juss» fra 1976 (Bratholm/Sundby red.). Utsagnet kan gi et inntak til forståelse av hva kritisk jus dreier seg om. Men Sejersteds tolkning er et blindspor. I likhet med rettsrealismen ser kritisk jus at jusens innhold beror på politiske og økonomiske maktforhold. Jusen er – selvsagt – ikke løsrevet fra makten.

Men rettsrealismen og den kritiske jus trekker ganske forskjellige handlingsrettede konklusjoner. Rettsrealismen kan nok forenes med en «tøyning» og tilpasning av de rettslige argumenter til den rådende politiske makts behov. Men kritisk jus - som har sine røtter bl.a. i 1960-tallets positivismekritikk - innebærer et holdningsmessig engasjement som fordrer at juristene er seg bevisst sitt selvstendige ansvar i de rettslige prosessene de deltar i (motsatt ytterlighet: de fleste tyske

juristers opptreden under Hitler-Tyskland). Ut fra de grunnholdninger som har preget kritisk jus, er det naturlig at man i praksis i stor grad har vært opp-tatt av rettssikkerhetsspørsmål. Og særlig der hvor samfunnets rettsidealer gir beskyttelse for svake grupper, men hvor dette kolliderer med maktens mer påtrengende aktuelle interesser. At domstolene eksempelvis i stor utstrekning har godtatt politisk overvåking uten grunnlag i lovverket, er derfor ikke uttrykk for at kritisk jus har hatt gjennomslag, men det stikk mot-satte.

Replikken kommer sent, fordi det har vært en runde i PFU før det ble gitt tilbud om spalteplass i Aftenposten. Temaet fortjener grundigere behandling. Det vil det få i neste nummer av *Kritisk Juss*.